

7. Штурм Р. Бюджет / Р. Штурм ; [пер. А. С. Изгоева]. – СПб. : Наше законодательство о бюджете, 1907 г.

8. Бюджетний кодекс України: за станом на 10 січ. 2011 р. [Електронний ресурс]. – Офіц. вид. – К. : Велес, 2010. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

Г. В. Голубова,
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри статистики,
Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ*

РОЛЬ СТАТИСТИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ В УПРАВЛІННІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Національні економічні системи є частиною динамічної системи світового господарства. Чим активніше країна долучається до світової економічної системи, тим точніше вивірений її курс взаємодії з іншим світом [1].

Зовнішньоекономічні зв'язки є одним із головних напрямів розвитку багатьох сучасних держав, джерелом товарів, виробництво яких неможливо усередині країни, а також доходів від експортно-імпортних операцій тощо.

Участь України у міжнародній торгівлі забезпечує її інтеграцію до світового торговельного ринку. Водночас воно спонукає до посилення спеціалізації країни, забезпечує масове виробництво, сприяє зростанню конкурентоспроможної продукції національного виробника, збільшує експортні поставки тощо.

Проаналізована динаміка зовнішньоекономічної діяльності України за період 2010–2014 рр. свідчить про суттєві зміни в зовнішній торгівлі. Так, зовнішньоторговельний оборот країни у 2014 р. в порівнянні з 2013 р. скоротився на 21,1%, а в порівнянні з 2012 р. – на 26%, і становив 126224,3 млн дол. Частка торгівлі товарами у 2014 р. склала 85,8%, послугами – 14,2%. Сальдо торгівлі товарами у 2014 р. було від'ємним (-527,0 млн дол.), однак за рахунок позитивного сальдо торгівлі послугами (5147,7 млн дол.) сукупне сальдо зовнішньої торгівлі України у 2014 р. було додатним – 4620,7 млн дол. Коефіцієнт покриття експортом імпорту у 2014 р. склав 1,075, тобто експортний виторг перекрив витрати на імпорту продукцію в розмірі 7,5%.

Ситуація, що склалася на ринку зовнішньої торгівлі України обумовлена багатьма факторами: геополітичними, соціально-економічними, а також географічною переорієнтацією України тощо.

Економіко-статистичне оцінювання стану та розвитку зовнішньої торгівлі України має забезпечити об'єктивні висновки для прийняття ефективних рішень в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю.

Одним із методів оцінювання рівня розвитку досліджуваного явища є визначення таксономічного показника рівня розвитку [2]:

$$G_j = \frac{d_{j0}}{|D|},$$

де d_{j0} – Евклідова відстань j -го об'єкта від точки нижнього полюса;
 $|D|$ – відстань між координатами верхнього і нижнього полюсів.

Евклідова відстань є найбільш поширеною і обчислюється за формулою:

$$d_{j0} = \sqrt{\sum_1^m (z_{ij} - z_{i0})^2},$$

де z_{ij}, z_{i0} – стандартизовані значення i -ї ознаки.

За даними табл. 1 автором здійснено стандартизацію первинних показників й розраховано коефіцієнти таксономії для кожного року (табл. 2).

Оскільки, усі показники є стимуляторами, бо вони сприяють розвитку ЗЕД України, їх нормування здійснено за традиційним способом:

$$z_{ij} = \frac{x_{ij} - x_i}{\sigma_i} - \text{для стимуляторів}$$

Таблиця 1

Динаміка зовнішньої торгівлі України за період 2010–2014 рр. [4]

Роки	Експорт товарів, млн дол. США	Імпорт товарів, млн дол. США	Експорт послуг, млн дол. США	Імпорт послуг, млн дол. США	ПШ в Україну, млн дол. США	ПШ з України, млн дол. США
2010	50744,3	60352,0	11381,4	5402,1	39175,7	6204,0
2011	67594,1	81040,5	13347,7	6191,9	43836,8	6846,3
2012	67779,8	83135,4	13116,0	6639,2	48991,4	6878,9
2013	62305,9	75834,6	14233,2	7523,0	53679,3	6462,6
2014	53901,7	54428,7	11520,8	6373,1	45916,0	6352,2

Таблиця 2

Нормовані показники, Евклідові відстані та таксономічний показник розвитку України за період 2010–2014 рр.

Роки	Z1	Z2	Z3	Z4	Z5	Z6	Евклідова відстань	Коефіцієнт таксономії
2010	-1,241	-0,826	-1,086	-1,334	-1,312	-1,145	2,106	0,215
2011	0,910	0,785	0,510	-0,305	-0,456	0,988	6,059	0,618
2012	0,934	0,948	0,322	0,278	0,490	1,097	6,609	0,674
2013	0,235	0,380	1,228	1,430	1,351	-0,286	6,857	0,700
2014	-0,838	-1,287	-0,973	-0,069	-0,074	-0,653	3,488	0,356

Результати аналізу свідчать про різкий спад зовнішньоекономічної діяльності України у 2014 р., оскільки таксономічний показник розвитку у 2014 р. склав 0,356 проти 0,7 у 2013 р.

Слід зауважити, що такий важливий сегмент економіки як зовнішня торгівля, яка виступає каталізатором розвитку національного виробництва,

інвестиційного клімату та економічного зростання в цілому, має забезпечуватись статистичним супроводом у частині менеджменту.

Список використаних джерел

1. Сидорова А. В. Міжнародна статистика : [підручник] / А. В. Сидорова, Я. В. Кіосак. – Донецьк : Каштан. – 2013. – 384 с.
2. Єріна А. М. Статистичне моделювання та прогнозування : [підручник] / А. М. Єріна, Д. Л. Єрін. – К. : КНЕУ, 2014. – 348 с.
3. Єріна А. М. Економічна статистика : [практикум] / А. М. Єріна, О. К. Мазуренко, З. О. Пальян. – К. : ТОВ “УВПК ЕксОб”, 2002. – 232 с.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.
5. Статистика ринків : [підруч. для вищ. навч. закл.] / За наук. ред. Н. О. Парфенцевої ; НАСОН Держстату України. – К. : ДП “Інформаційно-аналітичне агентство”, 2012. – 916 с.

Г. П. Горбань,

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності,
Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ*

АНАЛІТИКА ПРОБЛЕМ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ УЗГОДЖЕННЯМ ІНТЕРЕСІВ СУБ'ЄКТІВ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується протиріччям двох взаємопов'язаних процесів: посиленням глобалізації економіки та зростанням її регіоналізації. Незважаючи на декларацію про передачу багатьох повноважень регіонам однією з причин поглиблення економічної кризи в країні і неефективності проведених реформ є збереження жорсткої вертикалі влади у вирішенні економічних і соціальних питань.

У сучасних умовах особливого значення набуває власна соціально-економічна політика розвитку регіону, яка стає засобом прискорення виходу з кризи для всієї країни.

Традиційні методи управління територіями в умовах реформування втрачають свою ефективність, не забезпечуючи ні виживання, ні збереження, ні відродження, особливо периферійних регіонів. Перед місцевою владою неминуче постає завдання пошуку нових способів управління і, насамперед, забезпечення життєдіяльності населення. При недостатньому фінансуванні як на місцевому, так і державному рівні реалізація даної задачі здійснюється через пошук внутрішніх джерел фінансування власними силами. Таким чином, на перший план виходять ідеї саморозвитку. Ці питання відображені в роботах вітчизняних вчених, серед яких слід виділити В. С. Куйбиду [1], Я. Ф. Жовнірчика [2], А. І. Татаркіна [3], В. В. Казакова [4].